

ЗАКОН

О ФОНДУ ЗА НАУКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се оснивање и рад Фонда за науку (у даљем тексту: Фонд), у циљу обезбеђивања услова за континуирани развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији, неопходних за напредак друштва заснованог на знању.

Члан 2.

Фонд кроз своје деловање омогућава развој научних истраживања и примену њихових резултата ради бржег друштвеног, технолошког, културног и економског развоја Републике Србије.

Фонд обезбеђује финансијска средства и пружа стручну подршку истраживачима из акредитованих научноистраживачких организација у реализацији научних пројеката (у даљем тексту: пројекти) у оквиру програма Фонда утврђених овим законом (у даљем тексту: програми).

Члан 3.

Научноистраживачке и развојне активности реализују се преко научних, технолошких и развојних програма у оквиру којих се реализују пројекти, ради остваривања циљева садржаних у стратегији научног и технолошког развоја Републике Србије.

Финансирање пројеката спроводи се на начин који обезбеђује конкурентност и квалитет резултата, ефикасност примене истраживања, отвореност и доступност резултата програма и пројеката, као и развој научних кадрова, интеграцију у међународне научне и технолошке пројекте и системе, сарадњу са научном дијаспором, привредним сектором и уређивање својинских права на резултатима истраживања, заштита интелектуалне својине и ауторских права, као и заштиту података.

Програмима Фонда у оквиру којих се реализују пројекти путем јавних позива, обезбеђује се висок научни ниво и иновативност резултата, конкурентност на међународном нивоу и релевантност у односу на изазове друштва у целини.

II. ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ ФОНДА

Члан 4.

Оснивач Фонда је Република Србија.

Фонд има својство правног лица, које стиче уписом у судски регистар.

Фонд послује под називом: Фонд за науку Републике Србије.

Назив Фонда у међународној кореспонденцији је: „*Science Fund of The Republic of Serbia*”.

Седиште Фонда је у Београду.

Члан 5.

Средства за оснивање и рад Фонда обезбеђују се из буџета Републике Србије.

Фонд почиње са радом даном уписа у судски регистар.

III. ПОСЛОВИ ФОНДА

Члан 6.

Фонд обавља послове у вези са финансирањем припреме, реализације и развоја програма, пројеката и других активности у области спровођења научноистраживачке политике.

Фонд обавља следеће послове:

- 1) реализује програме из члана 20. овог закона;
- 2) обезбеђује финансирање научноистраживачких пројеката преко јавних позива у оквиру програма, а у циљу обезбеђивања континуитета развоја науке и научног кадра, као и општег развоја друштва. Јавним позивом утврђује се: право учешћа, рок за подношење пријаве, услови и време за реализацију пројекта, као и друга питања од значаја за спровођење јавног позива;
- 3) спроводи процедуру евалуације предлога пројеката приспелих на јавне конкурсе и јавне позиве за реализацију програма Фонда, као и праћење и оцењивање пројеката финансираних од стране Фонда;
- 4) управља базама података о програмима, пројектима и другим активностима у области које Фонд финансира;
- 5) обезбеђује финансијску и другу подршку пројектима међународне сарадње.
- 6) одређује и спроводи посебне програме за унапређење услова рада и развоја научних кадрова;
- 7) реализује инфраструктурне програме у циљу додатног јачања капацитета научноистраживачких организација (НИО) у складу са стратегијом научног и технолошког развоја, паметном специјализацијом (RIS3) и мапом пута за истраживачке инфраструктуре;
- 8) сарађује са Фондом за иновациону делатност и другим привредним субјектима у специфичним програмима везаним за област иновација и сарадње са привредом;
- 9) спроводи активности промоције науке и резултата истраживања у циљу подизања опште друштвене свести о значају науке;
- 10) ангажује трећа лица из земље и иностранства као чланове стручних тела у складу са законом.

IV. ФИНАНСИРАЊЕ ФОНДА

Члан 7.

Финансирање Фонда се остварује из:

- 1) средстава буџета Републике Србије;
- 2) донација, прилога, поклона и помоћи;
- 3) средстава остварених по основу реализације пројеката са привредом;
- 4) средстава из других извора, фондова и других организација;

5) прихода од управљања слободним новчаним средствима Фонда, изузев средстава из тачке 1) овог члана;

6) средстава остварених по основу реализације односно примене резултата научноистраживачких активности чији је развој Фонд финансирао, а у складу са уговором одређеним правима на интелектуалну и другу својину;

7) других извора, у складу са законом.

Приходи се могу користити према годишњем финансијском плану Фонда који усваја Управни одбор Фонда.

Годишњи финансијски план Фонда доставља се на сагласност министарству надлежном за научноистраживачку делатност, најкасније у року од 15 дана од дана усвајања акта о буџету Републике Србије.

Финансијска година почиње 1. јануара и завршава се 31. децембра сваке године.

V. СРЕДСТВА ФОНДА

Члан 8.

Средства Фонда омогућавају финансирање реализације програма Фонда и користе се за финансирање научноистраживачке делатности.

Фонд у обављању својих послова, а нарочито у планирању и коришћењу средстава, примењује принципе објективности и одговорности, међународно признате стандарде добре праксе и јавности у раду и доношењу одлука.

Члан 9.

Фонд може учествовати и у суфинансирању научноистраживачких програма, пројеката и других активности ако их организују и финансирају међународне организације, финансијске институције и тела надлежна за научноистраживачки рад или друга страна и домаћа правна и физичка лица, у складу са стратегијом која се односи на научни и технолошки развој, уз сагласност министарства надлежног за научноистраживачку делатност.

VI. ОРГАНИ ФОНДА

Члан 10.

Органи Фонда су: Надзорни одбор, Управни одбор, директор и Научни савет Фонда.

Члан 11.

Надзорни одбор има председника и два члана које именује и разрешава Влада, на предлог министарства надлежног за научноистраживачку делатност, на период од четири године, од којих су најмање два члана економско-финансијске струке. Надзорни одбор прати материјално-финансијско пословање Фонда и годишњи извештај доставља министру надлежном за научноистраживачку делатност.

Члан 12.

Управни одбор има председника и четири члана које именује и разрешава Влада, на предлог министарства надлежног за научноистраживачку делатност. Чланови Управног одбора морају да имају међународно искуство у пословима обухваћеним овим законом као и искуство у управљачким пословима и најмање 15 година радног искуства.

Мандат чланова Управног одбора је четири године, са могућношћу још једног именовања. Чланови Управног одбора не могу се пријављивати, нити учествовати у пројектима и програмима Фонда за време трајања њиховог чланства у органима Фонда, као ни годину дана након престанка тог чланства.

Члан 13.

Послови Управног одбора Фонда:

- 1) доноси статут Фонда;
- 2) доноси опште акте Фонда;
- 3) доноси програме Фонда на предлог Научног савета Фонда;
- 4) усваја годишње програме рада Фонда и финансијске планове Фонда на предлог директора;
- 5) усваја извештај о пословању и завршни рачун Фонда;
- 6) доставља министарству надлежном за научноистраживачку делатност периодичне извештаје о раду Фонда, као и годишњи извештај о пословању за предходну годину најкасније до 31. марта текуће године;
- 7) одлучује о коришћењу средстава Фонда у складу са условима и начином утврђеним статутом и програмом рада Фонда;
- 8) доноси пословник о свом раду;
- 9) обавља и друге послове у складу са законом.

Члан 14.

Директора Фонда именује и разрешава Влада на предлог Управног одбора Фонда, уз претходно прибављену сагласност министра надлежног за научноистраживачку делатност.

Директор се именује на основу јавног конкурса на период од четири године.

За директора Фонда може бити именовано лице које испуњава следеће услове:

- 1) да је пунолетно и пословно способно;
- 2) да има докторске академске студије (академски назив доктор наука), најмање десет година радног искуства у струци; познавање најмање једног светског језика и познавање рада на рачунару;
- 3) да има најмање седам година радног искуства у управљачким пословима за које се захтева најмање високо образовање;
- 4) да није члан органа политичке странке;
- 5) да није осуђивано на казну затвора од најмање шест месеци.

Статутом могу бити одређени и други услови које лице мора да испуни да би било именовано за директора Фонда.

Директор Фонда је функционер који обавља јавну функцију.

Директор је у радном односу у Фонду са пуним радним временом.

Члан 15.

Директор Фонда:

- 1) представља и заступа Фонд;
- 2) организује и руководи радом Фонда;
- 3) предлаже акте које доноси Управни одбор Фонда;
- 4) предлаже Управном одбору годишњи план рада и финансијске извештаје Фонда;
- 5) извршава одлуке Управног одбора Фонда;
- 6) стара се и одговара за законитост рада, коришћење и располагање средствима Фонда;
- 7) доноси акт о унутрашњој организацији и систематизацији радних места Фонда, у складу са законом и статутом Фонда;
- 8) доставља ресорном министарству тромесечне радне и финансијске извештаје;
- 9) стара се о обезбеђивању независне евалуације пројеката;
- 10) обавља и друге послове утврђене законом и статутом Фонда.

На акт из става 1. тачка 7) овог члана Фонд је обавезан да прибави сагласност министарства надлежног за научноистраживачку делатност.

VII. НАУЧНИ САВЕТ ФОНДА

Члан 16.

Научни савет Фонда је највише стручно и саветодавно тело Фонда.

Научни савет Фонда именује и разрешава министар надлежан за научноистраживачку делатност, на основу јавног позива, на период од четири године, са могућношћу још једног именовања.

Научни савет Фонда има петнаест чланова, и то: по два представника из шест научних области (природно-математичке, техничко-технолошке, медицинске, биотехничке, друштвене и хуманистичке науке), два члана из привреде и једног члана на предлог Српске академије наука и уметности, с тим да се приликом именовања чланова води рачуна о родној равноправности. Чланови Научног савета Фонда морају да буду међународно признати у својој области науке. Најмање две трећине чланова Научног савета мора бити у највишем научном односно наставном звању.

Чланови Научног савета Фонда не могу бити руководиоци пројеката Фонда које финансира Фонд и потписују изјаву о непостојању сукоба интереса.

Министарство надлежно за научноистраживачку делатност доноси акт којим се утврђују критеријуми и начин финансирања Научног савета Фонда и сталних и привремених стручних тела, комисија и других радних тела из члана 17. овог закона, као и накнада за њихов рад.

Научни савет Фонда:

- 1) даје мишљење на годишњи план рада Фонда;
- 2) даје мишљење на услове јавних позива за финансирање пројеката;
- 3) прати спровођења годишње евалуације резултата пројеката Фонда;

- 4) усваја принципе за припрему општих регулаторних инструмената Фонда;
- 5) координира и организује процедуре евалуације активности Фонда;
- 6) врши евалуацију истраживачких и развојних активности у Републици Србији, посебно раста квалитета истраживања и развоја;
- 7) усваја четворогодишњи развојни програм и одговарајуће активности за њихову реализацију за област науке и истраживања;
- 8) припрема предлоге за формулисање и имплементацију циљева и инструмената истраживачке и развојне политике;
- 9) припрема извештаје о резултатима истраживачке и развојне активности;
- 10) обавља друге задатаке у оквиру припрема позива и евалуационих процедура.

Члан 17.

За обављање послова из своје надлежности Научни савет Фонда предлаже оснивање сталних и привремених стручних тела, као и комисија и других радних тела за обављање појединачних стручних задатака, уз сагласност Управног одбора Фонда.

Стална стручна тела су програмски одбори који припремају, анализирају и прате реализацију програма. Програмски одбори предлажу Научном савету Фонда листу пројеката који ће бити финансирани у оквиру сваког програма.

VIII. ПРОГРАМИ ФОНДА

Члан 18.

Циљ сваког програма Фонда је да одговори на друштвене изазове развоја Републике Србије, као и на глобалне изазове развоја друштва.

Програми Фонда се дефинишу на основу стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије, паметне специјализације (RIS3) и осталих секторских стратегија релевантних за развој друштва.

Члан 19.

Програми Фонда планирају се и усвајају на сваке четири године, по правилу усклађено са мандатом Научног савета Фонда.

Програме Фонда доноси Управни одбор Фонда, на предлог Научног савета Фонда, с тим што се дефинише и предвиђени буџет за реализацију сваког програма Фонда.

На програме Фонда из става 2. овог члана сагласност даје Влада.

Програми Фонда реализују се у оквиру програмског периода који траје четири године.

Након две године од почетка реализације програма, врши се евалуација на основу које је могуће извршити евентуалне корекције програма у датом програмском периоду од четири године.

Члан 20.

Програми Фонда морају бити довољно разноврсни да одговоре на различите друштвене изазове – технолошки развој, подршку напредним идејама, развој кадрова, изградњу научне инфраструктуре, интеграцију у међународне научне токове, сарадњу науке и привреде и др. Министарство

надлежно за научноистраживачку делатност по претходно прибављеном мишљењу Научног савета Фонда доноси одговарајући пропис за реализацију програма Фонда.

Програми Фонда утврђују се према следећој структури:

1) **Развој** – Програм основних и примењених истраживања и технолошког развоја који одговара на конкретне потребе друштва и привреде. Програм се реализује кроз јасно дефинисане тематске пројекте у оквиру одговарајућег јавног позива (од горе на доле) који су у складу са стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије и паметном специјализацијом (RIS3). Теме кроз консултативни процес дефинишу различити актери укључујући привредни сектор, друштво, државну управу, Владу и друге институције;

2) **Стратегија** – Програм од стратешког значаја за развој Републике Србије који одговара на конкретне проблеме дефинисане у секторским стратегијама које је усвојила Влада и који је у складу са стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије и паметном специјализацијом (RIS3), кроз јасно дефинисане тематске пројекте у оквиру одговарајућих позива (од горе на доле);

3) **Идеје** – Програм који омогућава финансирање пројеката заснованих на извршним идејама које у будућности могу имати значајан утицај на развој науке и истраживања, као и друштва у целини. Пројекти у оквиру овог програма немају унапред задате теме, већ се реализују кроз отворене јавне позиве (од доле на горе) и отворени су стално;

4) **Људи** – Програм намењен развоју кадрова кроз финансирање различитих активности – подршка истраживању, формирање лабораторија, међународна сарадња и др. Програм је намењен извршним младим научницима, постдокторандима, истраживачима који су у току своје дугогодишње научне каријере препознатљиви у међународном истраживачком простору и истраживачима из дијаспоре, у циљу формирања лабораторија у Републици Србији и извршних тимова који имају значајну перспективу;

5) **Инфраструктура** – Програм подршке формирању, изградњи, одржавању и унапређењу институција и лабораторија од стратешког значаја, у складу са стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије, паметном специјализацијом (RIS3), мапом пута за истраживачке инфраструктуре и осталим релевантним стратегијама;

6) **Сарадња** – Програм стратешке подршке међународној сарадњи и укључивању појединаца, тимова и институција у релевантне међународне пројекте (Хоризонт 2020 и друге). Подршка истраживањима и развоју тимова који су остварили завидан резултат на позивима Хоризонт 2020 (и другим одговарајућим), али нису финансирани;

7) **Иновације** – Програми сарадње са привредом реализовани са Фондом за иновациону делатност и другим привредним субјектима. Програм има за циљ реализацију пројеката са учешћем партнера из привредног сектора и са обавезном непосредном применом резултата истраживања;

8) **Промоција** – Програми подршке промоцији науке, технолошког развоја и иновација у циљу подизања опште друштвене свести о значају науке;

9) **Публикације** – Програм подршке развоју домаћих публикација које имају међународн реноме или публикација од стратешког интереса за Републику Србију;

10) **Креативност** – Програм подршке развоју науком инспирисаних идеја у уметности и креативности заснованих на научним концептима, методама и материјалима;

11) **Остало** – Други релевантни програми са малим буџетом које Научни савет Фонда може предложити у складу са текућим потребама.

IX. ПРОЈЕКТИ ФОНДА

Члан 21.

У оквиру сваког програма реализују се пројекти на основу јавних позива за пројекте који су у складу са изазовима на које дати програм треба да одговори.

Јавни позиви за пројекте објављују се редовно и могу бити периодични или ад хок у складу са садржајем и циљевима позива.

Трајање пројеката у оквиру различитих програма дефинисано је јавним позивом у складу са циљевима и динамиком реализације одговарајућег програма. Пројекти могу бити:

1) **Дугорочни** (до четири године) – пројекти из програма Стратегија и Инфраструктура.

2) **Средњорочни** (две до три године) – пројекти из програма: Развој, Идеје, Људи, Сарадња.

3) **Краткорочни** (до једне године) – пројекти из програма Иновације, Промоција, Публикације, Креативност и Остало.

Члан 22.

У оквиру сваког јавног позива наводи се укупан буџет доступан за реализацију пројеката као и максимални буџет појединачних пројеката.

Одређени јавни позиви могу предвидети и суфинансирање од стране других субјеката средствима која нису из Фонда.

На основу ранга одговарајућих предлога пројеката, додељују се средства за реализацију датих пројеката у складу са планираним буџетом за дати јавни позив.

Члан 23.

У оквиру сваког програма евалуација пројеката мора се узети као параметар сваки од следећих критеријума:

1) **Изврсност** – оцена научне заснованости и квалитета, иновативности и изврсности идеје на којој се заснива пројекат;

2) **Утицај** – оцена потенцијала пројекта за решавање изазова у оквиру датог позива;

3) **Реализација** – оцена тима и капацитета за успешну реализацију пројекта.

У оквиру различитих програма и јавних позива закона пројекте, утицај појединачних критеријума на евалуацију може бити различит, али никада појединачно мањи од 20%.

X. ОПШТИ АКТИ ФОНДА

Члан 24.

Фонд има статут и друге опште акте у складу са законом и статутом.

Статут доноси Управни одбор Фонда уз сагласност Владе.

Статутом Фонда уређује се: организација и начин пословања Фонда, изглед печата и штамбилга Фонда и његова употреба, надлежност Научног савета Фонда, заступање и представљање Фонда, права, обавезе и одговорности запослених у Фонду, начин организовања послова и друга питања од значаја за рад и пословање Фонда.

XI. ЈАВНОСТ РАДА ФОНДА

Члан 25.

Рад Фонда је јаван.

Фонд благовремено и истинито обавештава јавност о обављању своје делатности за коју је основан, на начин прописан статутом Фонда.

На захтев јавности Фонд даје информације о обављању послова из своје делатности.

XII. ОБАВЉАЊЕ СТРУЧНИХ И ДРУГИХ ПОСЛОВА

Члан 26.

Стручне и друге административно-техничке послове обављају запослени у Фонду, у складу са статутом Фонда и другим општим актима Фонда.

Сагласност на акт којим се утврђује висина плата запослених у Фонду даје оснивач.

Запослени из става 1. овог члана имају права и дужности у складу са законом којим се уређује рад.

XIII. НАДЗОР

Члан 27.

Надзор над радом Фонда и применом одредаба овог закона врши министарство надлежно за научноистраживачку делатност.

XIV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 28.

Влада ће, до испуњења услова за именовање директора Фонда, на предлог министра надлежног за научноистраживачку делатност именовати вршиоца дужности директора Фонда, у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Влада ће именовати председника и чланове Управног одбора у року од 30 дана од дана уписа Фонда у судски регистар.

Члан 29.

Управни одбор Фонда донеће Статут најкасније у року од 15 дана од дана именовања председника и чланова Управног одбора.

Управни одбор Фонда донеће Правилник о раду најкасније у року од 15 дана од дана ступања на снагу Статута Фонда.

Члан 30.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ФОНДУ ЗА НАУКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Правни основ за доношење овог закона је одредба члана 97. тачка 12. Устава Републике Србије, којом се утврђује да Република уређује и обезбеђује политику и мере за подстицања научно-технолошког развоја.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У светлу укупних реформских процеса у области научног и технолошког развоја и остваривања циљева постављених у развојним документима Републике Србије (у даљем тексту: Република), неопходно је унапредити политику и механизме подршке научноистраживачкој делатности.

Оснивање и рад Фонда за науку Републике Србије (у даљем тексту: Фонд), представља инструмент којим се унапређује и уређује област подршке научноистраживачкој делатности у циљу обезбеђивања услова за континуирани развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији неопходних за напредак друштва заснованог на знању.

Успостављањем Фонда дефинише се простор у коме ће се кроз деловање омогућити ефикаснија и конзистентнија подршка развоју научних истраживања и примена њихових резултата ради бржег технолошког и економског развоја Републике Србије. Формирањем Фонда чија ће основна улога бити да обезбеђује финансирање научноистраживачких пројеката, надлежност Министарства просвете, науке и технолошког развоја, ће у том домену бити редефинисана. Министарство ће се бавити политиком у области научних истраживања, као и институционалним финансирањем којим ће бити обезбеђена стабилност рада научних установа и самих истраживача.

Циљ успостављања Фонда заснован је на принципима европске научноистраживачке праксе, а посебно ради успостављања делотворног националног истраживачког система интегрисаног у Европски истраживачки простор, који се ослања на партнерства у земљи и иностранству и доприноси економском расту, подизању конкурентности привреде, друштвеном и културном напретку, подизању стандарда грађана и квалитету живота.

Успостављањем Фонда и увођењем научних, технолошких и развојних програма у оквиру којих ће се реализовати пројекти, оствариће се циљеви садржани у Стратегији научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године, као и у Акционом плану за спровођење те стратегије.

Сходно наведеном, припремљен је Предлог закона о Фонду за науку Републике Србије.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У глави I. Предлога закона (чл. 1-3) садржане су основне одредбе, којима се утврђује: предмет овог закона, основни појмови и њихово значење, циљеви и принципи успостављања Фонда.

Предмет Предлога закона је успостављање Фонда за науку Републике Србије и његово функционисање кроз финансијску подршку пројектима, у оквиру програма Фонда, које ће се спроводити на начин који обезбеђује већу конкурентност и квалитет резултата, ефикаснију примену истраживања,

отвореност и доступност свих резултата програма и пројеката, као и развој научних кадрова, интеграцију у међународне научне и технолошке пројекте и системе, сарадњу са научном дијаспором, привредним сектором и обезбеђује уређивање својинских права на резултатима истраживања и заштиту интелектуалне својине и заштиту ауторских права, као и заштиту података.

У глави II. Предлога закона (чл. 4-5) утврђен је правни положај Фонда који има својство правног лица, а чији надзор врши министарство надлежно за научноистраживачку делатност.

Глава III. Предлога закона (члан 6) утврђује надлежности и послове које ће Фонд обављати, а који се односе на: финансирање научноистраживачких пројеката преко јавних позива у оквиру програма Фонда; спровођење процедуре евалуације предлога пројеката приспелих на јавне конкурсе и јавне позиве за реализацију програма Фонда; извештавање ка министарству надлежном за научноистраживачку делатност о раду Фонда; управљање базама података о програмима, пројектима и другим активностима у области које Фонд финансира; сарадњу са другим институцијама и телима у земљи и иностранству из приватног и јавног сектора у циљу ефикасније примене истраживања, отвореност и доступности резултата истраживања.

Глава IV. и V. Предлога закона (чл. 7-9) односи се на финансирања Фонда и средства којима Фонд располаже, а којима се омогућава финансирање научноистраживачке делатности кроз реализацију програма Фонда.

У глави VI. и VII. Предлога закона (чл. 10-17) утврђују се органи Фонда и послови у њиховој надлежности. Органи Фонда су: Надзорни одбор, управни одбор, директор и Научни савет Фонда. Научни савет Фонда је највише стручно и саветодавно тело Фонда. Уређена је и обавеза Фонда да остварује сарадњу са министарством надлежним за научноистраживачку делатност.

Глава VIII. Предлога закона (чл. 18 -20) односи се на програме Фонда за које је предвиђено да их доноси Управни одбор Фонда на предлог Научни савет Фонда, као и да на програме Фонда сагласност даје Влада, с тим што ће се приликом утврђивања предлога програма дефинисати и предвиђени буџет за реализацију сваког појединачног програма Фонда. Програми Фонда ће бити разноврсни како би одговорили на различите друштвене изазове, као што су: технолошки развој, подршка напредним идејама, развој кадрова, иновације, изградња научне инфраструктуре, интеграција у међународне научне токове, сарадња науке и привреде и др. У оквиру сваког програма ће се реализовати пројекти на основу јавних позива. Овде се дефинише структура сваког од програма Фонда: Развој, Стратегија, Идеје, Људи, Инфраструктура, Сарадња, Иновације, Промоција, Публикације и Остало.

Глава IX. Предлога закона (чл. 21 -23) дефинише опште услове подршке научноистраживачким пројектима која се реализује на основу јавних позива за пројекте, а у складу са изазовима на које дати програм Фонда треба да одговори. Дефинише трајање пројеката у оквиру различитих програма Фонда, и то: Дугорочни који ће трајати до четири године и обухватаће пројекте из програма Стратегија и Инфраструктура; Средњорочни који ће трајати две - три године и обухватаће пројекте из програма: Развој, Идеје, Људи, Сарадња и Краткорочни који ће трајати до једне године и обухватаће пројекте из програма Иновације, Промоција, Публикације, Креативност и Остало. Дефинише укупан буџет доступан за реализацију пројеката као и очекивани буџет појединачних пројеката, као и опште критеријуме за оцењивање пројеката.

У глави X, XI. и XII. Предлога закона (чл. 24 -26) утврђују опште акте Фонда као и друге опште акте и послове Фонда у складу са законом, јавност рада Фонда, као и да стручне и друге послове обављају запослени у Фонду), као и давање сагласности оснивача на акт о платама запослених у Фонду.

У глави XIII. Предлога закона (члан 27) односи се на надзор у примени овог закона који врши министарство надлежно за научноистраживачку делатност.

У глави XIV. Предлога закона (члан 28) утврђене су прелазне одредбе у погледу: рока за доношење подзаконских аката, успостављања рада Фонда, рока за именовање вршиоца дужности директора Фонда, рока за именовање председника и чланова Управног одбора и завршна одредба да закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона потребно је обезбедити средства у буџету Републике.

У буџету Републике за 2019. годину потребно је обезбедити средства у износу од 500.000.000,00 РСД, и то: за активности оснивања и рада Фонда за науку Републике Србије и успостављање и одржавање интернет странице Фонда за науку Републике Србије и успостављање информационог система и базе података о програмима, пројектима и другим активностима у области које Фонд финансира кроз активности спровођења појединачних програма подршке Фонда.

У буџету Републике за 2020. годину потребно је обезбедити средства у износу од 5.000.000.000,00 РСД, и то:

- за активности рада Фонда за науку Републике Србије - 350.000.000,00 РСД;

- за финансирање научноистраживачких пројеката преко јавних позива у оквиру програма Фонда - 4.650.000.000,00 РСД.

Потребна средства за реализацију Предлога закона у наредним годинама планираће се у оквиру лимита одређених од стране Министарства финансија и у складу са билансним могућностима.

Да би се обезбедио континуитет реформских процеса у области научног и технолошког развоја и остваривања циљева постављених у Акционом плану за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године – Истраживање за иновације предметна област је додатно подржана Законом о потврђивању споразума о зајму (Пројекат за унапређење конкурентности и запошљавања) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој у оквиру ревидиране Компоненте 3, а како би се одржао континуитет реформе јавног сектора у области истраживања и реализације Акционог плана у целини.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Разлог за доношење Закона о Фонду за науку Републике Србије по хитном поступку је неопходност да буде разматран заједно за Законом о буџету Републике Србије за 2019. годину, као би се предвидело његово буџетирање за 2019. годину. Истовремено, извршава се циљ и мере предвиђене Акционим планом за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године – Истраживање за иновације – успостављање Фонда за науку. Такође доношењем овог закона по хитном поступку обезбедиће се правне претпоставке благовремене примене његових одредаба.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА О ФОНДУ ЗА НАУКУ

Закон о Фонду за науку Републике Србије је нови закон којим се, уз системски закон којим се уређује научно-истраживачка делатност, уређују и обезбеђују политика и мере за подстицање научно-технолошког развоја. Правни основ за доношење овог закона је Устав Републике Србије, члан 97. тачка 12. Овај закон је од нарочитог значаја за развој научноистраживачке делатности Републике Србије. Он унапређује и уређује област подршке научноистраживачкој делатности у циљу обезбеђивања услова за континуирани развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији, неопходних за напредак друштва заснованог на знању.

Досадашње реформе научно-истраживачког сектора су имале за циљ стимулисање индивидуалних и групних доприноса истраживача доминантно кроз публикавање научних радова. Оваква политика довела је до значајног повећања укупног броја публикација. Међутим, утицај досадашње политике дао је само ограничени допринос јачању научно-истраживачких институција и финансирању најкомпетитивнијих пројеката. Због тога је потреба за реформама препозната и од стране креатора јавних политика и од стране научноистраживачке заједнице, и предузети су кораци за стварање предуслова за темељну реформу, а акценат се ставља на промену модела финансирања науке, као изузетно комплексног и веома значајног процеса.

1. Одређивање проблема које закон треба да реши

Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године – ИСТРАЖИВАЊА ЗА ИНОВАЦИЈЕ јасно назначавала да је наука кључни фактор конкурентности и одрживог развоја, а основни предуслови за стварање иновативног друштва знања су изврсност и релевантност научноистраживачких резултата. Развијене земље света већ дуго препознају значај науке и иновација за одржив економски раст и у складу са тим инвестирају значајна средства у ову област (чланице Европске Уније просечно улажу око 2% БДП-а у науку). Међународна организација за економску сарадњу и развој (у даљем тексту: ОЕЦД) напомиње¹ да су земље чланице ОЕЦД-а још од деведесетих година прошлог века под великим притиском да реформишу своје научне системе како би они боље одговорили потребама већег броја актера, како би искористили потенцијал нових технологија које настају великом брзином и како би успели да осигурају дугорочну одрживост научноистраживачке делатности. Ради остваривања ових циљева, високоразвијене земље адаптирале су систем управљања науком који укључује побољшане процесе одређивања приоритета, финансирања и управљања научноистраживачким организацијама. Научни рад се оцењује у односу на његов ефекат на стварање нових знања, економски развој и решавање друштвених изазова.

У великом броју земаља чланица ОЕЦД-а тренутно постоји комбинација дугорочног институционалног финансирања (које је такође зависи од учинка научноистраживачке организације) и високо конкурентног пројектног финансирања којима се обезбеђују средства за врхунски научни рад. Поред тога, пројектно финансирање се у најчешћем броју случајева спроводи од

¹ <http://www.oecd.org/sti/sci-tech/governanceofpublicresearchtowardbetterpractices.htm>

стране независних агенција (научних фондова или фондација) чији рад не зависи од политичких циклуса и које су у стању да спроведу независно и експертско доношење одлука о финансирању како би били подржани најбољи пројекти.

Програм економских реформи за период од 2018. до 2020. године (ЕРП)² прати процес евроинтеграција кроз успостављања институционалног оквира и јачања административних капацитета, који између осталог подразумева и креирање стабилног макроекономског окружења, развој тржишне економије и јачање њене способности да одговори изазовима конкуренције у ЕУ. Кроз идентификацију кључних препрека за конкурентност и инклузивни раст констатовано је да постоји велики научни и истраживачки потенцијал који треба даље развијати и адекватније користити, како би Србија постала „привреда заснована на знању”. Успостављањем ефикасног модела финансирања науке и јачање повезаности пословне и академске заједнице омогућиће се већа доступност резултатима научних истраживања са циљем унапређења технологија, производа и услуга, заустављање одласка високообразованог становништва у иностранство (тзв. „одлив мозгова”), као и привлачење талената из земље и иностранства. На основу сагледаних препрека и изазова на пољу конкурентности дефинисане су структурне реформе, а област истраживање, развој и иновације је препозната као једна од њих.

Анализом главних препрека **Србија има научни и истраживачки потенцијал, који би требало даље развијати и адекватније користити**, уколико желимо „привреду засновану на знању”. Укупна издвајања за науку у Србији износила су 0,93% БДП у 2017. и дупло су нижа од просека у ЕУ-28 (2,03% БДП), при чему само трећина износа потиче из приватног сектора. Из нефинансијског (пословног) сектора долази тек 10,1% укупних улагања у науку у 2017. години, што је незнатно више него у 2016. (9,2%) и знатно испод просека ЕУ-28 (55%). Оријентисаност научних истраживања ка привреди је релативно ниска, што се одразило и на ранг Србије у Глобалном извештају о конкурентности (*Global Competitiveness Report - GCI*) за 2017. годину, у којем се, према квалитету сарадње универзитета и привреде, налази на 95. месту (од 137 земаља). Од укупног броја остварених резултата на научноистраживачким пројектима финансираним из буџета у периоду 2011-2015. године, патенти и техничка решења чинили су свега 3,3%, док је учешће научних радова 88%. Поред тога, проблем је и што научници тешко прелазе из академске средине у привреду и обратно, а да би се подигао виши ниво примењених истраживања, потребна је и та врста мобилности. У Србији има 3.335 запослених у области истраживања и развоја на милион становника, што је недовољно у односу на 5.000 у ЕУ-28. Од укупно 16.592 истраживача (од чега су 62% или 10.286 доктори наука), само 3% је запослено у нефинансијском сектору.

Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 25/2016) и Акциони план за њено спровођење („Службени гласник РС”, број 60/2018) су стратешка документа којима се у Србији предвиђају реформу науке у Србији како би се установио нови комбиновани модел финансирања науке сличан ономе који постоји у многих развијеним земљама света.

Закон о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, број 110/2005, 50/2006–испр., 18/2010 и 112/2015) уређује систем научноистраживачке делатности у Републици Србији, и то: планирање и

² <http://www.mfin.gov.rs/UserFiles/File/strategije/2018/ERP%202018-2020%20SRB%20FINAL.pdf>

остваривање општег интереса у научноистраживачкој делатности, обезбеђивање квалитета научноистраживачког рада и развоја научноистраживачке делатности, општа начела оснивања, организације и управљања организацијама које обављају ову делатност, општи интерес у научноистраживачкој делатности и услови за обављање те делатности ради остваривања општег интереса, стицање звања истраживача, финансирање програма од општег интереса, као и друга питања од значаја за обављање научноистраживачке делатности.

Анализом тренутног стања научноистраживачког система јасно се уочава да Република Србија има значајан потенцијал у сектору науке и истраживања који може бити основа даљег економског и друштвеног напретка земље. Стратегија анализира слабости постојећег система и опасности са којима се суочавамо, као и предности и потенцијалне могућности које нам се пружају.

<p>СЛАБОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - низак ниво укупних улагања (испод 1% БДП) у истраживање и иновације; - одуство стратешког управљања; - мали број истраживача по становнику; - мали број истраживача у привреди; - одсуство механизма за сарадњу науке и привреде; - мали број лиценцираних технологија; - мали број патената и техничких решења. 	<p>ОПАСНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - одлазак високообразованих људи из државе; - низак ниво привредне развијености; - недовољна опремљеност истраживачком опремом; - низак ниво интерресорне координације у финансирању истраживања; - релативно ниска заинтересованост привреде и науке за сарадњу; - ниска заинтересованост истраживача да учествују у процесу комерцијализације.
<p>ПРЕДНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - значајно повећање броја научних радова реферисаних у WoS; - значајан ниво истраживачке изврсноности (физика, нови и нано материјали) и примене истраживачких резултата (ИТ, биотехнологија и пољопривреда, математика); - пораст броја истраживача; - удео научних радова проистеклих из међународне сарадње (35%); - успостављена ефикасна подршка развоју иновација кроз Фонд за иновациону делатност, као пример добре праксе; 	<p>МОГУЋНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - спремност истраживачке заједнице за промене; - јасно дефинисан програм развоја људских ресурса у науци и иновацијама; - чланство у међународним програмима и могућност учешћа истраживача; - задржавање високообразованог кадра у земљи; - стварање привредних друштава заснованих на знању.

<p>- сталан раст и развој Научно-технолошког парка Београд и примена истог модела и у другим градовима.</p>	
---	--

На основу анализе у оквиру **Извештаја Националног савета за научни и технолошки развој о стању у науци у 2016. и 2017. години** наука у Републици Србији се може представити следећим чињеницама:

1. Настављена је реализација програма који су дефинисани Законом и Стратегијом научног и технолошког развоја 2010–2015, и поред тога што је усвојена нова Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2016. до 2020. – „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ”. Као што је познато, конкурс за нови пројектни циклус, расписан 13. априла 2016. године, поништен је одлуком Владе Републике Србије од 6. маја 2016. углавном због процедуралних пропуста. У међувремену су отклоњени недостаци, **донета одлука да се формира Фонд за науку који ће расписивати јавне позиве за финансирање најкомпетитивнијих пројеката**. Правни оквир за формирање Фонда биће створен до краја 2018. године усвајањем одговарајућег закона. Очекује се да у 2019. години дође до расписивања новог пројектног циклуса у складу са Стратегијом и Акционим планом за њено спровођење.
2. Захваљујући великом ангажовању истраживачке заједнице, наука Републике Србије се високо позиционира на међународним ранг-листама, што недвосмислено говори о **потенцијалу који земља има** у овој области и о њеној међународној конкурентности.
3. И поред тога што издвајања за науку и технолошки развој нису ни приближно била довољна остварени су значајни резултати рада. Наша земља према индексној бази GCI – Global Competitiveness Index по квалитету научних и истраживачких институција на међународном нивоу заузима 47. место у 2017/2018. години. Међутим, **укупни научни потенцијал наше земље није довољно укључен у побољшање опште конкурентности земље**. Према овој индексној бази Светског економског форума (*World Economic Forum*) Србија се у 2017/2018. налази на 78. месту од 137 земаља које овај индекс прати. Посебно забрињава да по капацитету земље да задржи таленте (**одливу мозга**) наша земља заузима 134. место, а по капацитету земље да привуче таленте смо на 132. месту, што указује на мањкавости система кроз посвећеност овим проблемима.
4. **Број резултата који могу бити од значаја за привреду је низак**. Од укупног броја свих остварених резултата (патенти и техничка решења) чине 2,3%. 268 резултата научноистраживачког рада су техничка решења, а 103 су патенти. Највећи број ових резултата остварено је у пројектима Технолошког развоја.

5. **Буџетска издвајања за науку и технолошки развој** (БСН као % БДП) **показују значајно заостајање Србије у односу на земље ЕУ** и неке државе из региона. Остварење планираног пораста улагања у науку и истраживања пружио би основу да се оствари визија да Република Србија подржава изврност у науци, као и релевантна истраживања и иновативни систем који утиче на економски и друштвени развој земље.
6. Систем финансирања буџетским средствима обухвата укупно 16 програма од општег интереса за Републику Србију, који су утврђени Законом о научноистраживачкој делатности, а који се пројектно финансирају након јавно спроведених конкурса/позива и селекције, по унапред дефинисаним правилима. Највећи део буџетских средстава (73%) се дистрибуира на истраживачке програме који се финансирају пројектно. **Средства намењена истраживачким пројектима се највећим делом троше на финансирање рада истраживача** (76,86% укупних средстава). Удео средстава усмерених у **материјалне трошкове истраживања** био је **изузетно низак** што је у значајној мери утицало, како на обим, тако и на квалитет истраживања, а самим тим и на изврност и примену остварених резултата. Управо су средства намењена за материјалне трошкове истраживања пресудна за квалитет научноистраживачког рада.
7. Због недостајућих средстава нису се могли реализовати у пуној мери ни остали програми од општег интереса (као што су подршка одржавању научних скупова у земљи, учешће наших научника на међународним скуповима, телима и организацијама и сл) суфинансирање издавања научних часописа и монографија, **подршка младим талентима** обдареним за научноистраживачки рад и др. а што је све у функцији реализације пројеката.
8. Недостатак регистра истраживачке опреме са дефинисаним условима коришћења, оперативном подршком за функционисање и сервисирање. **Потреба да се истраживачка опрема учинити доступном и малим и средњим предузећима и другим корисницима**, посебно новооснованим иновативним привредним друштвима, а кроз стимулацију сарадње између научноистраживачких организација и привредних субјеката, и др.

Да би наука постала генератор развоја потребно је оснажити научно-истраживачке институције и додатно финансирати најкомпетитивније пројекте. Поред тога, неопходно је и квалитетније и ефикасније управљање расподелом средстава намењених за подршку научним истраживањима и успостављање конкурентних програма подршке који ће допринети подизању конкурентности и развоју науке.

Доношење Закона о Фонду за науку представља надоградњу законодавног оквира којим ће се омогући превазилажење проблема који су уочени у пракси. Предложени закон представља инструмент којим се

унапређује и уређује област подршке научноистраживачкој делатности у циљу обезбеђивања услова за континуирани развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији неопходних за напредак друштва заснованог на знању.

Предлогом овог закона прецизирају се одредбе којима се уређује **успостављање Фонда за науку** Републике Србије и његово функционисање кроз финансијску подршку пројектима, у оквиру Програма Фонда, које ће се спроводити на начин који обезбеђује већу конкурентност и квалитет резултата, ефикаснију примену истраживања, отвореност и доступност свих резултата програма и пројеката, као и развој научних кадрова, интеграцију у међународне научне и технолошке пројекте и системе, сарадњу са научном дијаспором, привредним сектором и обезбеђује уређивање својинских права на резултатима истраживања и заштиту интелектуалне својине и заштиту ауторских права, као и заштиту података.

Поред наведених општих одредаба предлог закона јасно дефинише основну одредбу овог закона која се односи на **Програме Фонда** а која дефинише циљ сваког Програма да одговори на друштвене изазове развоја Републике Србије, као и на глобалне изазове развоја друштва. Програми Фонда се дефинишу на основу стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије, паметне специјализације (RIS3) и осталих секторских стратегија релевантних за развој друштва. Такође, морају бити довољно разноврсни да одговоре на различите друштвене изазове.

Програми Фонда утврђују се овим законом према следећој структури и намењени су превазилажењу проблема који су уочени у пракси.

1) **РАЗВОЈ** – Програм основних и примењених истраживања и технолошког развоја који одговара на конкретне потребе друштва и привреде. Програм се реализује кроз јасно дефинисане тематске Пројекте у оквиру одговарајућег јавног позива (од горе на доле). Теме кроз консултативни процес дефинишу различити актери укључујући привредни сектор, друштво, државну управу, Владу Републике Србије и др.

2) **СТРАТЕГИЈА** – Програм од стратешког значаја за развој Републике Србије који одговара на конкретне проблеме дефинисане у секторским стратегијама које је усвојила Влада Републике Србије, кроз јасно дефинисане тематске Пројекте у оквиру одговарајућих позива (од горе на доле).

3) **ИДЕЈЕ** – Програм који омогућава финансирање Пројеката заснованих на извршним идејама које у будућности могу имати значајан утицај на развој науке и истраживања, као и друштва у целини. Пројекти у оквиру овог програма немају унапред задате теме, већ се реализују кроз отворене јавне позиве (од доле на горе) и отворени су стално.

4) **ЉУДИ** – Програм намењен развоју кадрова кроз финансирање различитих активности – подршка истраживању, формирање лабораторија, међународна сарадња и др. Програм је намењен извршним младим научницима, постдокторандима, истраживачима који су у току своје дугогодишње научне каријере препознатљиви у међународном истраживачком простору и истраживачима из дијаспоре, у циљу формирања лабораторија у Републици Србији и извршних тимова са значајном перспективом.

5) **ИНФРАСТРУКТУРА** – Програм подршке формирању, изградњи, одржавању и унапређењу институција и лабораторија од стратешког значаја, у складу са стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије,

паметном специјализацијом (RIS3), мапом пута за истраживачке инфраструктуре и осталим релевантним стратегијама.

6) САРАДЊА – Програм стратешке подршке међународној сарадњи и укључивању појединаца, тимова и институција у релевантне међународне пројекте (Хоризонт 2020 и друге). Подршка истраживањима и развоју тимова који су остварили завидан резултат на позивима Хоризонт 2020 (и другим одговарајућим), али нису добили финансирање.

7) ИНОВАЦИЈЕ – Програми сарадње са привредом реализовани са Фондом за иновациону делатност и другим привредним субјектима. Програм има за циљ реализацију пројеката са учешћем партнера из привредног сектора и са обавезном непосредном применом резултата истраживања.

8) ПРОМОЦИЈА – Програми подршке промоцији науке, технолошког развоја и иновација у циљу подизања опште друштвене свести о значају науке.

9) ПУБЛИКАЦИЈЕ – Програм подршке развоју домаћих публикација са међународним реномеом или публикација од стратешког интереса за Републику Србију.

10) КРЕАТИВНОСТ – Програм подршке развоју науком инспирисаних идеја у уметности и креативности заснованих на научним концептима, методама и материјалима;

11) ОСТАЛО – Други релевантни програми са малим буџетом које Научни савет Фонда може предложити у складу са текућим потребама.

Такође ће, одредбе овог закона омогућити флексибилнији систем расписивања јавних позива и адекватну евалуацију предлога пројеката, а који ће бити у складу са трендовима и потребама тржишта које се стално мења, кроз дефинисање времена трајања појединачних Пројеката у оквиру различитих програма у складу са циљевима и динамиком реализације одговарајућег Програма.

Пројекти могу бити:

- ДУГОРОЧНИ (до 4 године) – Пројекти из Програма СТРАТЕГИЈА и ИНФРАСТРУКТУРА.
- СРЕДЊОРОЧНИ (2-3 године) – Пројекти из Програма: РАЗВОЈ, ИДЕЈЕ, ЉУДИ, САРАДЊА.
- КРАТКОРОЧНИ (до 1 године) – Пројекти из Програма ИНОВАЦИЈЕ, ПРОМОЦИЈА, ПУБЛИКАЦИЈЕ, КРЕАТИВНОСТ и ОСТАЛО.

Предлогом закона прецизирају се и одредбе којима се уређују Органи Фонда и њихове надлежности у смислу јасног и конзистентног процеса доношења одлука у циљу ефикаснијег и функционалнијег система подршке научноистраживачким организацијама, истраживачима и привредним друштвима корисницима Програма Фонда за науку.

2. Циљеви који се доношењем закона постижу

Кључни циљ који се жели постићи доношењем овог закона је стварање научноистраживачког сектора који својом изврсношћу може бити равноправан партнер у оквиру Европског истраживачког простора, а који својом релевантношћу позитивно утиче на привредни раст Србије и доприноси културном и друштвеном напретку.

Остваривање овог циља реализује се успостављањем Фонда за науку који ће обезбедити ефикаснији утрошак државних инвестиција у научноистраживачки сектор тако што ће експертским и независним доношењем одлука о финансирању додељивати средства најбољим пројектним предлозима. Такође, додељена средства биће одређена према предложеним потребама пројекта а не као што се то тренутно дешава према броју истраживача и са минималним доприносом материјалним трошковима који су основ научноистраживачког рада. На рад Фонда неће утицати политички циклуси и биће раздвојен процес дефинисања стратешког и законског оквира за науку и његово спровођење. Овакво раздвајање је и добра пракса развијених земаља где министарства дефинишу оквири јавних политика а независне агенције спроводе циљеве Владе на независан и експертски начин. Овим изменама у погледу спровођења реформе научноистраживачког система неће се задирати у делокруг Министарства просвете, науке и технолошког развоја који је утврђен Законом о министарствима. Надлежност и улога Министарства просвете, науке и технолошког развоја, ће у складу са овим dobrим праксама бити редефинисана у системском закону – Закон о научноистраживачкој делатности. Министарство ће се бавити политиком у области научних истраживања, као и институционалним финансирањем којим ће бити обезбеђена стабилност рада научних установа и самих истраживача, а подршка истраживачким активностима вршиће се кроз Програме и Пројекте Фонда.

Успостављање Фонда за науку довешће до **расписивања јавних позива за конкуритивне пројекте** подршке научноистраживачким активностима, са потпуно измењеним и модернизованим механизмом подршке заснованим и на међународној доброј пракси, конкуритивним системом одабира пројекта заснованим и на међународној научној рецензији, формирања регистра истраживача, решењу питања пројектно-институционалног финансирања и др.

Показатељи учинка на основу којих ће се мерити остварење зацртаних циљева у складу су Акционим планом за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године – „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ” и односиће се на изврсноци и релевантноци научних истраживања у Републици Србији, а у функцији су примене и мерљивости резултата истраживања.

Показатељ (исходи) – ИЗВРСНОСТ:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Број објављених радова у мрежи Web of Science на 1000 истраживача; 2. Број и удео научних радова у односу на укупан број радова у часописима са највишим утицајем (првих 10% и 30% часописа у научној области); 3. Број и удео домаћих публикација у 20% најцитиранијих публикација у научној области; 4. Број и удео монографија (академских уџбеника) истакнутих иностраних издавача 5. Број монографија у националним, културно историјским наукама на српском језику и језицима националних мањина и етничких заједница; 6. Број и удео српских научника на водећим међународним конференцијама; 7. Просечан број цитата по раду, без самоцитата; 8. Укупан број цитата без самоцитата; 9. Хиршов индекс у односу на претходну годину и у периоду од 2016. до 2020. године.
Показатељ (исходи) – РЕЛЕВАНТНОСТ:

1. Број патентних пријава и патената или других облика интелектуалне својине (домаћих и међународних);
- 1б. Број патената у односу на укупне јавне расходе за истраживања и развој
2. Коауторство/изум са истраживачима из привреде или јавног сектора;
3. Учешће у порученим пројектима (домаћих или иностраних наручилаца јавних или донаторских организација)
4. Удео пројеката који се остварује уз учешће приватног или јавног сектора;
5. Приход остварен од трансфера технологија државних истраживачких организација
6. Ниво улагања приватног сектора у оснивање нових технолошких привредних друштава;
7. Приходи које истраживачи остварују од међународних организација и приватног сектора (домаћег и међународног).

3. Друге могућности за решавање проблема

Питање подршке и финансирања научноистраживачке делатности, а пре свега питање финансирања програма од општег интереса за Републику Србију, односно финансирања научноистраживачког рада истраживача и финансирање директних материјалних трошкова истраживања у Републици Србији уређено је Законом о научно истраживачкој делатности (члан 98. Закона). У Републици Србији се, на основу Закона о научноистраживачкој делатности, финансирање науке спроводи по моделу пројектног финансирања који није суштински конкуритиван и не задовољава принцип подршке најбољима, што на дужи стазе негативно утиче на конкурентност и не подстиче и не стимулише развој науке.

Финансирање научне делатности од стране државе био је и фокус спроведеног истраживања Института за упоредно право који је урадио студију **„Упоредна анализа начина финансирања научне делатности од стране државе”** (2018. година) наручену од Републичког секретаријата за јавне политике и Министарства просвете, науке и технолошког развоја. С обзиром на унапређење регулаторног оквира у овој области које Министарство просвете, науке и технолошког развоја спроводи, обухваћена анализа је размотрила различите начине и моделе финансирање научне делатности. Студија је обухватила десет европских земаља, и то: Аустрију, Велику Британију, Ирску, Италију, Норвешку, Пољску, Савезну Републику Немачку, Словенију, Хрватску и Швајцарску. Приликом анализе модела финансирања науке на репрезентативном узорку од десет европских држава, размотрена су следећа питања: извори права; положај научноистраживачких организација; модели финансирања и буџет који се издваја за науку.

Циљ истраживања је да се покаже да модели добре праксе, наравно уподобљени у локалном контексту, постоје у земљама различитих правних традиција. Међу државама коју су „новије” чланице Европске уније има и оних које су бивше југословенске републике, те са Србијом деле заједничку правну традицију и економску прошлост. Дакле, с обзиром на сличност друштвеног контекста реформе у Србији и тим земљама, чини се да се њихови модели финансирања научне делатности од стране државе, могу лакше применити у Републици Србији. Један од добрих примера би свакако био модел Словеније, која деле историјско друштвено наслеђе, а истовремено је земља које се налазе у ЕУ и има развијенију економију, па је евидентно реч о земљи чији пример Србија може да искористи.

Ова Анализа је, између осталог, кроз своје препоруке нагласила неопходност промене правног оквира, као и да постојећи модел финансирања науке у Републици Србији није познат као решење у упоредном праву, наглашавајући да је карактерисан као „пројектан“, а реч је заправо о некој врсти институционалног финансирања. Узимајући у обзир упоредне моделе финансирања науке, у Србији би дефинитивно требало применити институционално финансирање (које би омогућило стабилност и извесност научним радницима) и пројектно финансирање (које би подразумевало конкурисање научноистараживачких организација на компетитивне програме подршке).

Битно је и напоменути да додељивање активности финансирања научноистраживачке делатности Фонду за иновациону делатност који је основан Законом о иновационој делатности („Службени гласник РС”, број 110/05, 18/10 и 55/13) није прихватљиво решење. Већина развијених земаља има одвојене агенције за финансирање науке и за финансирање иновација. Разлог за ово је суштински различита природа финансирања ових делатности. Док се Фонд за иновациону делатност превасходно обраћа привредном сектору а своју евалуацију пројеката врши на основу њиховог тржишног потенцијала и других тржишних критеријума, Фонд за науку превасходно сарађује са научноистраживачком заједницом и врши евалуацију пројеката на основу научних рецензија и на основу научног потенцијала пројеката (у погледу изврности али и релевантности научног пројекта који се предлаже). Рад са овако различитим заједницама захтева различите експертизе запослених у овим институцијама као и различите процесе евалуације, одабира и праћења пројеката. Ипак, неопходно је и успоставити сарадњу ових институција у домену трансфера технологија и комерцијализације резултата научних истраживања, што је кроз Предлог и предвиђено.

Доношење Закона о фонду за науку, је најбоље решење, јер системски Закон о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, број 110/2005, 50/2006–испр., 18/2010 и 112/2015), као кровни закон, има широк обухват и то: планирање и остваривање општег интереса у науци и истраживању, оснивање и управљање институтима као и оснивање института од националног значаја, акредитација института, поступак избора у истраживачка и научна звања, вођење евиденције–регистар истраживача и регистар научноистраживачких организација, институционално финансирање института у систему јавних служби, као и друга питања од значаја за систем науке и истраживања.

Тим системским законом предвиђа се да се општи интерес у научноистраживачкој делатности остварује путем програма институционалног финансирања и других програма од општег интереса у складу са овим законом, као и путем пројектног финансирања преко Фонда за науку у складу са законом којим се уређује рад тог фонда.

С обзиром на то да Закон о Фонду за науку уређује општи правни оквир за подршку развоју научних истраживања кроз Програме и пројекте Фонда и примене њихових резултата ради бржег културног, друштвеног, технолошког и економског развоја Републике Србије, друге могућности за унапређење одредаба тог закона и њихово усаглашавање са другим прописима, не постоје. Закон о научноистраживачкој делатности обухватиће измене у складу са овим законом.

Такође, Наведеном Стратегијом научног и технолошког развоја дефинисан је правац реформе науке, кроз Посебан циљ 1. Стратегије који

говори о подстицању изврности и релеванности нучних истраживања, за економски развој земље и друштво. Овим циљем је препозната потреба промене постојећег модела финансирања научноистраживачке делатности, а Акционим планом за њено спровођење су утврђене мере и програми за унапређење изврности у науци и циљано усмерена истраживања кроз унапређени и ефикаснији модел финансирања научноистраживачке делатности која ће доприносити развоју привреде и друштва у целини.

4. Зашто је доношење закона најбоље за решавање проблема?

Као што је напред наведено, кроз приказ тренутног стања, урађену упоредну анализу, сагледаних других могућности за унапређење научноистраживачког система, као и на основу уочених недостатака досадашњег модела подршке научним истраживањима, а узимајући у обзир и истраживачки потенцијал са којим као земља располажемо, усвајањем Закона о Фонду за науку створиће се институционализовани систем подршке научним истраживањима у Републици Србији, који ће доприносити већој видљивости и транспарентности истраживачких активности и бољем искоришћењу резултата истраживања. Оснивање и рад Фонда за науку је неопходан инструмент подршке Програмима Фонда који доприносе развоју друштва уопште, а у циљу обезбеђивања јасних услова и механизма за континуирани и дугорочни развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији.

Као успешан пример, на националном нивоу, институционализације механизма подршке узели смо Фонд за иновациону делатност, који је једина државна организација специјализована примарно за пружање подршке иновационој делатности и управљање финансијским средствима за подстицање иновација, а постао је као такав видљив и препознатљив на националном и међународном нивоу.

Напомињемо, да постоје бројни примери земља Европске уније које имају слично централизовано институционално уређење намењено подршци у реализацији научноистраживачких Програма и Пројеката и које успевају да постигну већи ефекат улагања у научноистраживачке активности са већим ефектом примене резултата истраживања у смислу привредног развоја земље. Успостављање овакве врсте специјализованог институционалног уређења намењено је подршци истраживањима на националном нивоу, а успостављеног ради обављања стручних, развојних и извршилачких послова који се односе на имплементацију националних политика и стратегија усвојених у области истраживања и иновација. Оваква тела своје активности реализују у оквиру текуће буџетске године и имплементирају средства националног буџета намењеног за спровођење програма у области научноистраживачке делатности и спроводе друге послове који кореспондирају области у смислу промоције истраживачких активности, а у складу са задатим циљевима националних политика. Такође, обављају законом утврђене обавезе од јавног интереса, како би се осигурао стални, професионални и независни процес доношења одлука о избору програма и пројеката који се финансирају из државног буџета и других извора финансирања.

У складу са наведеним, **успостављање Фонда за науку је институционална надоградња система и друштва заснованог на знању** које доприноси унапређењу везе између истраживања, технолошког развоја и привреде, и подстиче и подржава развој технологија заснованих на знању и стварању иновација.

5. На кога ће и како утицати решења предложена у закону

Наведеним моделом кроз компетитивно пројектно финансирање обезбедиће се и усресређеност у истраживањима на конкретан пројектни циљ истраживања, који ће истовремено довести и до практичне применљивости научног рада. Корисност науке и применљивост њихових истраживања може се проверити и у случају апсорпције резултата истраживања од стране приватног, привредног сектора у смислу њиховог технолошког напредка. Тиме се истовремено побољшава статус науке, мотивише се да наука буде корисно усмерена, а синергијом коришћења научних истраживања у привреди поспешује се привредни раст.

Предложена решења у закону имаће позитиван утицај на сва правна и физичка лица на територији Републике Србије која предузимају различите облике обављања научноистраживачке делатности (као што су универзитети, високошколске установе, институти, центри изврсности) или су корисници резултата истраживања (као што су мала и средња привредна друштва, индустрија, владин и невладин сектор, цивилна друштва, научна и друга релевантна удружења). Утицаће на унапређење научноистраживачке активност појединца (истраживача), повећање квалитета истраживања кроз рад научноистраживачких и других организација, повећање сарадње између истраживачког и привредног сектора и остварење већег ефекта примене резултата истраживања са циљем повећања конкурентности на домаћем и иностраним тржиштима. Такође, ће утицати на мотивацију при оснивању привредних друштава заснованих на знању (*spin-off*), а тиме и на повећање запослености кроз отварање нових радних места, истовремено доприносећи и остварењу позитивног ефекта који ће се одразити на запосленост кроз допринос стварању дугорочно одрживих и квалитетно плаћених висококвалификованих радних места. Овим решењима генерално ће се створити амбијент у којем ће остварени резултати истраживања позитивно утицати на широк спектар друштвених активности.

6. Трошкови које ће примена закона изазвати код грађана и привреде, посебно малих и средњих предузећа

Изазови са којима смо суочени, а који постоје у области финансирања науке односно научноистраживачке заједнице, недовољна конкурентност рада истраживача на међународном и домаћем тржишту, све је то повезано са конзервативношћу научне заједнице, и указује на неопходност спровођења реформе у овој области. Потреба за реформама препозната је и од стране креатора политика и од стране научноистраживачке заједнице, и предузети су кораци за стварање предуслова за темељну реформу, а акценат се ставља на промену модела финансирања науке, као изузетно комплексног процеса. Сходно томе, може се рећи да се **процес финансирања науке у Србији тренутно налази у једном транзиционм периоду.**

У Републици Србији се, на основу Закона о научноистраживачкој делатности, финансирање науке спроводи по моделу пројектног финансирања који није суштински компетитивно и не задовољава принцип подршке најбољима, што на дуже стазе негативно утиче на конкурентност и не подстиче развој науке. Чињеница је да је настављена реализација програма који су дефинисани Законом и Стратегијом научног и технолошког развоја 2010–2015, и поред тога што је усвојена нова Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2016. до 2020. – „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ”. Овај проблем описан је и у Стратегији научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2016. до 2020. године – „ИСТРАЖИВАЊЕ

ЗА ИНОВАЦИЈЕ”, као кровном развојном документу, имајући у виду да је као општи циљ стратегије одређено унапређење ефикасности и ефективности научноистраживачког система, док је први посебан циљ Стратегије дефинисан као подстицање изврности и релевантности научних истраживања у Републици Србији. Стратегија је указала на то да је управљање научним и иновационим системом у Републици Србији неефикасно и не постоји координација између релевантних институција, указујући на то да изврност научних истраживања, њихова релевантност за економски развој земље и друштво у целини нису довољно подржани садашњим системом финансирања научно истраживачке делатности.

Финансирање науке се тренутно налази у одређеном вакууму имајући у виду да је Владе Републике Србије 6. маја 2016. године, донела Решење о поништењу конкурса новог пројектног циклуса углавном због процедуралних пропуста. У међувремену је донета одлука да се нови пројектни циклус реализује од стране Фонда за науку чије се формирање очекује у наредном периоду усвајањем одговарајућег закона и неопходном променом модела финансирања, те преласком на ново компетитивно пројектно финансирање, по Програмима који се доносе на начин и по поступку предвиђеном законом којим се уређује рад овог Фонда (назначено у Предлогу закона).

Предлогом овог закона прецизиране су одредбе које се односе на реализацију Програма Фонда у смислу обављања послова ради којег се Фонд оснива, а нарочито у планирању и коришћењу средстава, примењивања принципа објективности и одговорности, примењујући међународно признате стандарде добре праксе и јавности и транспарентност у раду и доношењу одлука.

Примена предложених законских решења неће изазивати директне трошкове код грађана и привредног сектора (ни код малих и средњих привредних друштава). За спровођење овог закона кроз реализацију Програма и Пројеката који су основна намена и потреба овог закона неопходно је обезбедити средства у буџету Републике за ову намену. **Битно је напоменуто да се заправо остварује ефикасније трошење постојећих ресурса који се улажу у научноистраживачки сектор из буџета тако што се средства раподељују са циљем да већу подршку добију пројекти који ће више допринети научној изврности и релевантности за привреду и грађане Републике Србије.**

Законом о буџету за 2018. годину обезбеђена су средства за финансирање Подршке реализације општег интереса у научноистраживачкој делатности у износу од 13.628.773.000,00 РСД, која се спроводи кроз реализацију активности у оквиру Министарства просвете, науке и технолошког развоја, као што је горе већ образложено.

За примену овог Закона у буџету Републике Србије за 2019. годину потребно је обезбедити средства у износу од 500.000.000,00 РСД, и то: за активности оснивања и рада Фонда за науку Републике Србије и успостављање и одржавање интернет странице Фонда за науку Републике Србије, успостављање информационог система и базе података о програмима, пројектима и другим активностима у области које Фонд финансира кроз активности спровођења појединачних Програма подршке Фонда.

За примену овог Закона у буџету Републике Србије за 2020. годину потребно је обезбедити средства у износу од 5.000.000.000,00 РСД, и то: за активности рада Фонда за науку Републике Србије – 350.000.000,00 РСД; за

финансирање научноистраживачких Пројеката преко јавних позива у оквиру Програма Фонда – 4.650.000.000,00 РСД.

Да би се обезбедио континуитет реформских процеса у области научног и технолошког развоја и остваривања циљева постављених у Акционом плану за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године – „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ” предметна област је додатно подржана Законом о потврђивању споразума о зајму (Пројекат за унапређење конкурентности и запошљавања) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој у оквиру ревидиране Компоненте 3, а како би се одржао континуитет реформе јавног сектора у области истраживања и реализације Акционог плана у целини.

7. Да ли позитивни ефекти оправдавају трошкове?

Како је напред наведено, примена предложеног законског решења неће изазивати трошкове код грађана и привредног сектора (ни код малих и средњих привредних друштава), обзиром да је тема доношење Закона о Фонду за науку успостављање квалитетније и ефикасније подршке кроз Програме Фонда намењене научноистраживачкој делатности. Закон о Фонду за науку представља надоградњу законодавног и институционалног оквира којим ће се омогући превазилажење проблема који су уочени у пракси уз боље искоришћење потенцијала и ресурса са којим располажемо.

Наиме, Закон о буџету за 2018. годину обезбеђује средства за финансирање у износу од 13.628.773.000 РСД, за реализацију програма који су дефинисани Законом и Стратегијом научног и технолошког развоја 2010–2015, и поред тога што је усвојена нова Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2016. до 2020. – „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ”, као што је горе и образложено. За спровођење овог закона кроз реализацију Програма и Пројеката који су основна намена и потреба овог закона неопходно је обезбедити средства у буџету Републике за ову намену, а битно је напоменуто да се заправо остварује **ефикасније трошење постојећих ресурса** који се улажу у научноистраживачки сектор из буџета тако што се средства расподељују тако да већу подршку добију пројекти који ће више допринети научној изврсности и релевантности за привреду и грађане Републике Србије.

Позитивни ефекти који ће се остварити применом Закона:

1. оствариће се ефикасније и ефективније трошење постојећих ресурса намењених за подршку научним истраживањима са фокусом на остварење применљивих резултата истраживања;
2. системско урађење и квалитетнија подршка у управљању расположивим средствима допринеће већем квалитету научних истраживања;
3. примена законских решења утицаће на повећање сарадње између истраживачког и привредног сектора и остварење већег ефекта примене резултата истраживања са циљем повећања конкурентности;
4. Република Србија ће новим системским решењем искористити постојећи потенцијал, као што су то урадиле земље света које су

успеле дугорочно да остваре ефекат развијене економике, и показати да је значај науке неопходан за одржив економски раст;

5. кроз реформисани научноистраживачки систем оствариће се бољи одговор на потребе већег броја актера из друштва у целини;
6. искористиће се потенцијал за стварање нових технологија које настају великом брзином, а како би се осигурала дугорочна одрживост научноистраживачке делатности на националном нивоу;
7. Република Србија ће као и високоразвијене земље адаптирати систем управљања науком који укључује побољшане процесе одређивања приоритета, финансирања и управљања научноистраживачких организација, кроз оцењивање научног рада у односу на његов ефекат на стварање нових знања, економски развој и решавање друштвених изазова.

Предложени закон представља инструмент којим се унапређује и уређује област подршке научноистраживачкој делатности са циљем подршке истраживањима у смислу веће и боље примене резултата истраживања која доприносе привредном развоју земље. Дугорочно гледано ће довести до конкурентније привреде која ће бити способна да увећа буџетске приходе кроз остваривање већих сопствених прихода, а који се даље огледају и кроз већи прилив у буџет Републике Србије из реалног сектора.

8. Да ли акт подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију?

У складу са наведеним, овај закон ће стимулисати привредну активност и повећати тржишну конкуренцију тако што ће системски уредити сарадњу између науке и привреде кроз реализацију Програма подршке уз могућност приступа резултатима истраживања са циљем стварања погодног амбијента за креирање друштва заснованог на знању. Примена резултата истраживања, утицаће на оснивање привредних друштава заснованих на знању, а тиме и на повећање запослености кроз отварање нових радних места.

9. Да ли су заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове?

У поступку припреме Предлога закона о Фонду за науку Републике Србије учествовали су представници научне заједнице, привреде и Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Спроведена је Јавна расправа у периоду од 3. септембра 2018. године до 24. септембра 2018. године. Учесници у јавној расправи су били представници: Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Српске академије наука и уметности, Националног савета за научни и технолошки развој, Заједнице института Србије, свих државних и приватних универзитета у Републици Србији и Привредне коморе Србије. Министарство је размотрило све начелне и појединачне примедбе, предлоге и сугестије изнете у јавној расправи.

На е-маил адресу министарства стигло је укупно 34 дописа са предлозима, примедбама и сугестијама, и то од: Српске академије наука и уметности, Националног савета за научни и технолошки развој, Заједнице института Србије, истраживача из акредитованих научно-истраживачких организација и истраживачко-развојног центра.

Радна група Министарства која је учествовала у изради Нацрта закона анализирала је све примедбе, предлоге и сугестије учесника у јавној расправи.

Прихваћене су примедбе које се односе, између осталог, на: уношење у Закон у делу основних одредби које се односе на бржи друштвени, културни развој; предлоге да у реализацији програма Фонда учествују само истраживачи из акредитованих НИО; уношење одредби којима се јасније уређује надлежност Научног савета кроз брисање могућности да се те надлежности утврђују статутом; предвиђени су услови за именовање чланова Управног одбора и Директора, као и додат део који се тиче Надзорног одбора; брисање чланова који се односе на одредбе о државној помоћи (*deminimis*); на ограничен лимит средства оперативних трошкова неопходних за рад Фонда на годишњем нивоу; спречавање сукоба интереса код тела и органа Фонда; предлоге који се односе на Програме Фонда - РАЗВОЈ, ИНОВАЦИЈЕ, ИДЕЈЕ и ИНФРАСТРУКТУРА; додат је нови програм КРЕАТИВНОСТ који обухвата акредитоване научноистраживачке организације у области уметности; уврштена су основна односно фундаментална истраживања у одговарајући програм; компетенције и повећање броја чланова Научног савета.

Нису прихваћене примедбе, које се односе на: да се Законом предвиди поступак одлучивања о листи изабраних пројеката, из разлога што је Закон дао оквир, а да ће се услови конкурисања и критеријуми за одабир пројеката дефинисати појединачним јавним позивима како је то и наведено у Закону, а обухватиће процедуру утврђивања листе пројеката и тиме могућност подношења приговора; могућност ближег працизирања одредби које се односе на базе података које ће бити повезане са регистром истраживача, из разлога што је питање вођења регистара уређено системским Законом о научноистраживачкој делатности што је у надлежности Министарства, а Фонд ће приступати истим имајући у виду отвореност тих података; одредбе које се тичу промоције науке и навода да постоји опасност двоструког финансирања Центра за промоцију науке, из разлога што не постоји опасност од двоструког финансирања (од стране Министарства и Фонда), јер ће се питања овог правног лица решити кроз нови Закон о научноистраживачкој делатности по којем је и основано; одредбе које се тичу донаторских средства као извора финансирања, из разлога што су у питању опште одредбе, као и да средства донације подлежу контроли исто као и буџетска средства.

Све примедбе, предлози и сугестије којима се унапређује предложени текст Нацрта закона и који су у складу са циљевима дефинисаних Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године - „ИСТРАЖИВАЊА ЗА ИНОВАЦИЈЕ” и мером Успостављање Фонда за науку дефинисаном Акционим планом за спровођење стратегије научног и технолошког развоја, уграђени су у текст Нацрта закона.

10. Које ће мере бити предузете да би се остварили разлози доношења Закона?

Министарство просвете, науке и технолошког развоја ће по усвајању Закона о Фонду за науку предузети кораке успостављања Фонда за науку и покретања операционализације његовог рада кроз подршку Програмима Фонда у циљу успостављања дугорочног, одрживог обезбеђивања услова за континуирани развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији.

Мере које ће спроводити надлежни орган у циљу спровођења овог закона уграђене су у текст Предлога закона, а како би се обезбедила пуна

примена истог, у складу су са циљевима дефинисаним Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године – „ИСТРАЖИВАЊА ЗА ИНОВАЦИЈЕ” и Посебним циљем 1: Подстицање изврсности и релевантности научних истраживања у Републици Србији дефинисаног Акционим планом за спровођење Стратегије.

Посебни циљ 1: Подстицање изврсности и релевантности научних истраживања у Републици Србији
Мера 1.1: Јачање научно-истраживачких институција
Мера 1.2: Успостављање Фонда за науку
Мера 1.3: Стварање оквира за финансирање конкуритивних пројеката
Мера 1.4: Промена модела финансирања научноистраживачке делатности
Мера 1.5: Подстицај сарадње науке и привреде
Мера 1.6: Јачање основних истраживања
Мера 1.7: Јачање техничко-технолошких истраживања
Мера 1.8: Унапређење система вредновања научноистраживачког рада
Мера 1.9: Развој научноистраживачке инфраструктуре
Мера 1.10: Промовисање науке и иновација

У складу са предложеним законским решењем спровешће се следећи кораци ради оперативног функционисања Фонда:

1. Формирање Фонда за науку и покретање његовог рада. Оснивач Фонда је Република Србија. Фонд има својство правног лица, које стиче уписом у судски регистар и послује под називом: Фонд за науку Републике Србије. Седиште Фонда је у Београду.
2. Именовање чланова потребних за рад органа Фонда: Надзорни одбор, Управни одбор, директор и Научни савет Фонда.
3. Израда статута и других општих аката у складу са законом и статутом.
4. Стварање оквира за финансирање конкуритивних пројеката кроз успостављање интернет странице Фонда за науку, успостављање информационог система и базе података о програмима, пројектима и другим активностима у области које ће Фонд обављати.
5. Припрема документације за расписивање првих јавних позива у оквиру Програма Фонда и успостављање првих програма Фонда за науку.
6. Расписивање првог јавног позива за финансирање пројеката по програмима Фонда за науку.

Да би Фонд за науку постао оперативан и постао технички спреман да

спроводи своју основну функцију подршку Програмима Фонда, ради којег се и оснива, неопходно обезбедити оперативни буџет Фонда и запослити људе који ће бити задужени за његово благовремено функционисање и који ће управљати и руководити процесима и програмима намењеним научним истраживањима.

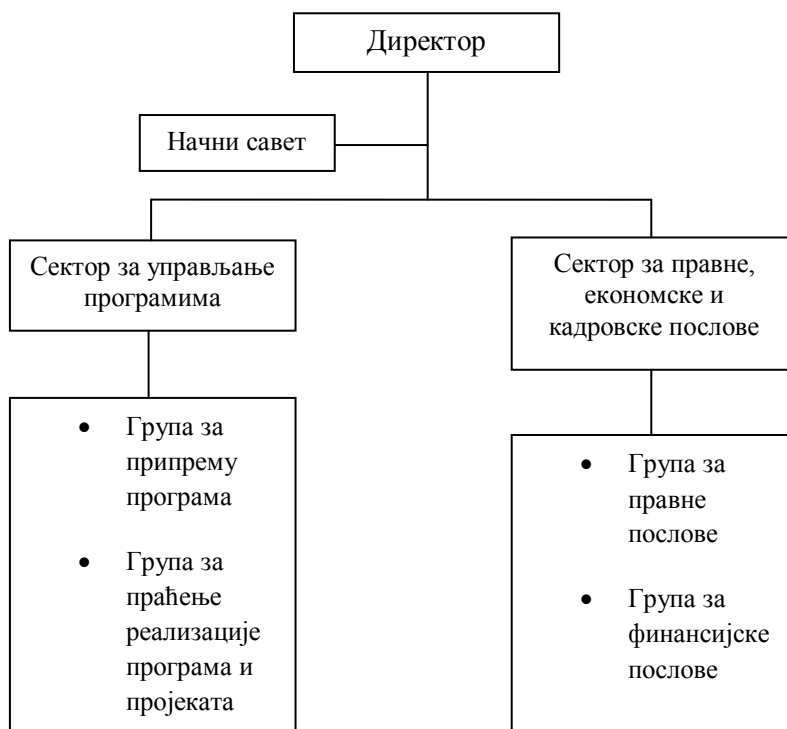
Процењени буџет за 2019. годину (Закон о буџету Републике Србије) је 500.000.000,00 РСД, и то: за активности оснивања и рада Фонда за науку Републике Србије и успостављање и одржавање интернет странице Фонда за науку Републике Србије, успостављање информационог система и базе података о програмима, пројектима и другим активностима у области које Фонд финансира кроз активности спровођења појединачних Програма подршке Фонда.

Оперативни буџет Фонда: Средства за финансирање оперативних трошкова Фонда у 2019. години обезбеђују су у складу са Законом о буџету Републике Србије за ту годину са раздела Министарства просвете, науке и технолошког развоја 26, Функција 140 – Основно истраживање, Економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама, као подршка раду Фонду за науку. У складу са законом, а на основу Програма распореда и коришћења средстава за субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама за 2019. годину који ће бити утврђен Закључком Владе, Фонд ће са ресорним министарством потписати уговор о распореду и начину коришћења средстава буџетске субвенције намењених финансирању оперативних трошкова Фонда у 2019. години.

Оперативни капацитет Фонда: У складу са извршеном проценом броја запослених и врсте потребних радних места урадиће се Правилник о систематизацији радних места за Фонд за науку, а као пример за почетак његовог функционисања ће се преузети модел Фонда за иновациону делатност. Фонд за иновациону делатност у складу са својом систематизацијом, на коју је ресорно министарство дало сагласност, у 2018. години има 20 систематизованих радних места. На основу анализе буџета са којима располажу на годишњем нивоу и различитости посла које ова два фонда обављају, предложено је да Фонд за науку отпочне рад са 20 запослених оперативних службеника у 2019. години. Средства за плате за 20 новозапослених у Фонду за науку обезбедиће се из средстава субвенција а у складу са Финансијским планом Фонда за науку.

У Фонду је планирано запошљавање нових лица по следећој динамици и квалификацијама, и то: Динамика запошљавања вршиће се на месечном нивоу тако да ће се прво успоставити управљачка структура ради обављања неопходних административних регистрација правног лица, затим успостављање административно-техничких служби и лица задужених за административно-техничку подршку у припреми програмима Фонда и након тога лица за праћење реализације програма и пројеката. Квалификациона структура је: 18 запослених са високом стручном спремом и 2 лица са средњом стручном спремом.

Организациона структура Фонда за науку

Акта Фонда: Програм рада за 2019. годину, Финансијски план за 2019. годину, Правилник о организацији и систематизацији радних места (послова) у Фонду за науку, усклађен са Законом о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору.

Основни индикатори које ће Фонд пратити кроз процентуално извршење базних и циљаних вредности на годишњем нивоу су:

1. Број финансираних пројеката у Фонду за науку;
2. Број научно-истраживачких организација чији се пројекти финансирају у оквиру програма Фонда за науку;
3. Број пројеката кроз које се остварује учешће приватног или јавног сектора;
4. Процент реализованих финансијских средстава Фонда за науку.

Показатељи учинка (индикатори) на основу којих ће се мерити остварење резултата истраживања подржаних кроз Програме Фонда, дефинисани су тачком 2. Циљеви који се доношењем закона постижу, кроз Показатеље (исходи) – ИЗВРСНОСТ и Показатеље (исходи) – РЕЛЕВАНТНОСТ.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ФОНДУ ЗА НАУКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа: Влада

Обрађивач: Министарство просвете, науке и технолошког развоја

2. Назив прописа: предлог закона о Фонду за науку Републике Србије

Draft Law on Science Fund of The Republic of Serbia

3. Усклађеност прописа са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно са одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум).

а) Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну садржину прописа: У члану 112. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европске заједнице и њених држава чланица и Републике Србије (ССП) утврђена је сарадња у области истраживања и технолошког развоја којом су посебно обухваћене приоритетне области повезане са правном тековином Европске уније у овој области и подстицање научне сарадње. Из тог разлога, активности Републике Србије у области истраживања и технолошког развоја редовно се надгледају и доприносе Интеграција у Европски истраживачки простор и Иновациону унију - националне политике, инструменти, статистика у области истраживања и технолошког развоја.

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума: У складу са резултатима преговора у овом поглављу Република Србија не захтева специфична прилагођавања у овом поглављу и не тражи прелазне одредбе за спровођење правних тековина ЕУ.

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума: /

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума: /

д) Веза са Националним програмом за интеграцију Републике Србије у Европску унију: /

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније: /

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

/

6. Да ли су претходно наведени извори права ЕУ преведени на српски језик?

/

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик ЕУ?

Не

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености.

Не.